

UNIVERSITETET I OSLO

Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk

HJEMMEEKSAMEN 2012/VÅR 6 (seks) sider bokmål

LIT2300 - Litterær mening: hva, hvorfor og hvordan?

3 dager

21. - 24. mai 2012

Besvarelsen skal være på ca fem sider (à 2300 tegn uten mellomrom)

Besvarelsen leveres i Fronter i emnets fellesrom i mappen "Innlevering av hjemmeksamen" som stenger kl. 12.00 på innleveringsdagen.

Besvarelsens forside skal inneholde: kandidatnummer (hentes fra StudentWeb), emnekode, emnenavn, semester, år og oppgavens tittel. **IKKE** kandidatens navn! Alle sider skal nummereres.

OPPGAVEMAL for oppsett av oppgaven og utfyllende informasjon om innlevering i Fronter finnes i instituttets leveringsinstruks.

Lenke til leveringsinstruksen finnes i innleveringsmappen i Fronter.

Velg én av følgende to oppgaver:

Enten

Oppgave 1

Drøft hvordan et dikt tillegges mening. Ta utgangspunkt i Øyvind Rimbereids "Retrospeksjon" fra samlingen Solaris korrigert (Gyldendal 2004). Trekk inn i drøftingen teoretiske perspektiver fra pensum. (Teksten er vedlagt).

eller

Oppgave 2

Drøft oppfatningen om litteraturens mening slik den fremkommer i Trude Marsteins "Lyst" fra Konstruksjon og inderlighet (Gyldendal 2004). Trekk inn i drøftingen teoretiske perspektiver fra pensum. (Teksten er vedlagt).

Hvis du ønsker begrunnelse: Ta kontakt med din faglærer på e-post innen 1 uke etter at sensuren er kunngjort i StudentWeb. Oppgi navn og kandidatnummer. Sensor bestemmer om begrunnelsen skal gis skriftlig eller muntlig.

ØYVIND RIMBEREID

Tidligere utgitt:

Det har begynt. Noveller, 1993
Som solen vokser. Roman, 1996
Kommende år. Noveller, 1998
Seine topografier. Dikt, 2000
Trådreiser. Dikt, 2001

ØYVIND RIMBEREID

SOLARIS KORRIGERT

DIKT

GYLDENDAL

2001

RETROSPEKSJON

På veien tebage,
fra bildene forsøkt sett fra innsida,
fra tankesprangå gjort te praksis,
fra skissene tegna mod et ennå ikkje,
rammes du av omvendt melankoli
idet du ser lys
i bydelen du vokste opp i.
Men ka lukt som drive der,
får du ikkje med deg. For alt nå
befinne du deg
i verdensskrekken (februar 2382):
Det fysiske forsøget på molekylær
biosfærepreparering
brått ude av kontroll.
Sekunder itte sveve du
i håbet om dette (2368), i forventningane
te den menneskelige kunnskapen
av nødvendighet, endelig! i global balanse.
Eller e du mest i sorgen øve din egen manglande
fruktbarhet, langsomt framarbeida
hinsides kroppen din?
Ka tankar må du då ikkje gjør deg

idet du 60 år tidligere e vitne te dine egne,
morderiske gener, elleve ledd itte deg?
Han blant de fysiske henretta

i denne andre
skandinaviske middelalder.

Loven nå: Den kunstig udraderte
ska òg udraderast fra adle arkiv: navn, dato ...
Og så du då, du som 80 år før dette
drømte om å skriva et filosofisk verk
om menneskekroppen i det nye disiplin-
samfunnet:

den siste reduserbare størrelsen.

Ditt eget støv, som for lengst
e spadd ud av sin form, fekk
tross alt litt meining i ein container
sendt som «Pure Norwegian Soil»

te japanske barn på feriekoloni.

Men for ein fascinasjon verden leve i
då du i året 2150 finne ordet
«LIFESTREAM» øve alt,
et begreb for sammensmelting
av elektronisk informasjon,
individuelle behov og ny historie-
tenkning: Adle opplevelser finnes tegjengelig i alt!

(Men korfor ser roboten då *sånn* ud?)

Ska du i svevet vidare
innom ein mindre hydrogenkrig? Bler du då
brått bevisst fiksjonens mareritt?

At det oppdikta kan ble mulig?

Eller e dette heller fiksjonens håb?

Du ser for deg dine siste avkleddede knokler.
Greie du å betrakta de uden rest av allegori?
Kan du se på ditt gulkvide innerste

som på restane itte ein elg?

Du e i det siste århundret før framtidås hjerta.

For et bråk! Religionen nå: Individualisert
te det ugjenkjennelige. Ordet «GUD» kun kapital
i den permanente krigen.

Koss tar ditt liv seg ud idet du nærme deg 2021?

Har det menneskeaktige i deg blitt innfridd?

Ved et skrivebord, i et protesttog eller i Nepal?

Eller svare du som kynikaren: Ka e et menneske?

Du øyne din ankomst.

Bler *det* te slutt ditt fremste håb,
bare irreversibelt?

Du går gjønå diskoteklyset

du går i ormegras

eller i ein drøm

der du grave med hendene i jorda

på leit itte ditt Mastercard

som du finne skinnande i mørket.

Og der, idet du løfte det:

mors sprukne lepper.

TRUDE MARSTEIN

KONSTLEKKSJON OG INDERLIGHET

Gyldendal 2004

Lyst

Det litterære lar seg ikke definere. Det er det ambivalente, tverdige, udefinerbare ved en boks situasjoner, stemninger og samtaler; at ingenting helt kan plasseres og forstås, men at det likevel gir mening, gjør inntrykk, som heller ikke helt kan plasseres eller forstås. Gjennom alt jeg har skrevet om litteratur, har jeg forsøkt å utforske det litterære, prøvd å beskrive det. Men nettopp at det ikke lar seg klart beskrive, er noe av det som gjør det til kunst, og som gjør det interessant å forsøke igjen og igjen å beskrive det.

Den litteraturen jeg liker, gjør noe med meg, noe gjerne enkelt og smått, men likevel rystende og endrende. Den overrasker meg, får meg til å se verden, livet, meg selv, menneskene rundt meg på en ny måte – om enn bare et lite element av verden, livet, meg selv; om enn bare en liten endring, men noe er forandret. Det er ikke lett å se hva forfatteren vil med boka, og kanskje vil hun heller ingenting; ingenting hun har en klar formening om, i hvert fall, men likevel oppnår hun noe av betydning. Den litteraturen jeg liker, skremmer meg, og den henrykker meg. Den gir meg angst, og den gir meg fryd, samtidig; ofte ikke til å skille fra hverandre.

Når jeg leser, er lysten og tilfredstilletsen det avgjørende kriterium for hva jeg opplever som litterær kvalitet, men etter at lystopplevelsen har inntruffet, må jeg gå bakenfor,

finne årsakene til lysten. Lysten kommer før, eller samtidig med forståelsen. Jeg kan ikke tolke meg fram til det jeg syns er godt ved en tekst. Jeg må først få en opplevelse av det spesielle, unike, enestående ved den bestemte boka; først bli gitt inntrykk, beveget, så må jeg forsøke å finne årsakene – og i årsakene til lysten og tilfredsstillelsen finner jeg det som blir mine egne kriterier for litterær kvalitet, kriterier som er relativt generelle.

Når man skriver om litteratur, må man ta høyde for det subjektive aspektet: Dette er *min* lesning, *min* opplevelse, *min* lyst til å beskrive. Og mitt motiv for å skrive om litteratur er i de aller fleste tilfeller glede og begeistring, lyst til å sette fram, vise fram, fortelle at dette er bra, synliggjøre, få andre til å lese og oppleve det samme eller noe tilsvarende eller noe helt annet.

Likevel leser jeg først og fremst rent egoistisk, etter tilfredsstillelse og utbytte for meg selv. Og jeg skriver også om litteratur deretter. Når jeg velger bøker å skrive om, velger jeg først og fremst ut fra lyst. Utgangspunktet mitt er aldri å trekke fram bøker som er mindre synlige enn fortjent, men bøkene jeg velger, er ofte bøker som har fått lite oppmerksomhet i forhold til kvaliteten ved dem. Fordi kvalitet så altfor sjelden sammenfaller med mye oppmerksomhet og høye salgstall.

Jeg er klar over at jeg har en snever litteratursmak; det er relativt få bøker jeg syns er virkelig gode. Det fins mange former for litteratur, og det har seg nok slik at få av disse interesserer meg i noen særlig grad. Men det vil ikke si at jeg ikke anerkjenner alle de forskjellige formene. De bør alle finnes, først og fremst av den enkle, selvsagte grunnen at det fins så mange forskjellige lesere.

Selv leser jeg ikke litteratur for å underholdes, selv om underholdning alltid vil være et aspekt ved den gode leseopplevelsen. At en bok vil godt og gjør godt, syns jeg også

er uinteressant, selv om jeg opplagt ser verdien i bøker som vil godt og gjør godt. Men det tydelig moralske kan ødelegge det litterære ved en bok; klare budskap og plassering av sympati og skyld. Likevel mener jeg at litteraturen skal ha betydning, gjøre noe med leseren, endre noe, gi mening. Men en *sosiologisk* betydning bør helst komme som noe indirekte, og underordnet.

Dette er det jeg driver med. Litt dramatisk/romantisk: Jeg jobber med litteratur tjuetimer i døgnet. Tenk, jeg har tatt meg i å beundre, og forundres over, mennesker som leser *uten å få noe igjen for det*. Bare for leseopplevelsen i seg selv!

Selvsagt ville jeg lest uansett, det er umulig å forestille seg noe annet. Men jeg tenker vel at dersom litteratur hadde vært noe helt på siden av livet mitt, på siden av arbeid og relasjoner og sjelsliv i omfattende forstand – bare underholdning, tidsfordriv, hobby, så ville jeg gjort hva jeg kunne for å innlemme den i større grad, gjøre den til en større del av livet; jeg ville søkt måter å få noe igjen for lesingen på. Gjøre lesingen til noe større og mer enn tidsfordriv, underholdning. Bruke den til noe mer enn lesegleden mens det står på. La den virke. For litteratur har så stor betydning for meg, jeg kan ikke forestille meg et liv uten den betydningen.